

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Riksrevisjonen
Postboks 8130 Dep
0032 OSLO

Deres ref
2017/1526-234

Vår ref
17/1844-13

Dato
8. februar 2019

Oppfølging av Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i nordområdene

Jeg viser til brev fra Riksrevisjonen med oversendelse av utkast til Dokument 3:X (2018–2019) *Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i nordområdene*. I brevet bes det om en redegjørelse for hvordan departementet vil følge opp Riksrevisjonens merknader og anbefalinger, og eventuelt om departementet er uenig med Riksrevisjonen.

Riksrevisjonens grundige kartlegging og analyse av myndighetenes arbeid med petroleumsvirksomheten i nord, gir et godt grunnlag for å vurdere hvordan vi kan arbeide enda bedre på enkelte områder. Jeg ønsker å knytte noen nærmere kommentarer til de av Riksrevisjonens anbefalinger som gjelder mitt ansvarsområde:

Grunnlag for å vurdere risikoreduserende tiltak

Riksrevisjonen påpeker at det er svakheter ved miljørisiko- og beredskapsanalysene, som kan bidra til at Miljødirektoratet ikke har et godt nok beslutningsgrunnlag når det gir tillatelse til virksomhet.

Det er viktig å være klar over at miljørisikoanalyser alltid vil være forbundet med noe usikkerhet. Miljødirektoratet bruker derfor all tilgjengelig kunnskap ved behandling av søknader og baserer ikke vedtakene kun på resultatene fra operatørens miljørisikoanalyser. I flere saker i Barentshavet og andre steder på sokkelen, har Miljødirektoratet vurdert at miljørisikoen er høyere enn operatørens analyser, og har derfor stilt krav om risikoreduserende tiltak. Dette har i hovedsak vært knyttet til bruk av ny kunnskap om

miljøverdier og deres sårbarhet for oljeforurensning som ikke har vært tilstrekkelig belyst i analysene.

Miljørisikoanalysene viser konsekvenser ved ekstreme hendelser, men disse hendelsene brukes ikke som grunnlag for å dimensjonere beredskapen. Beredskapen skal stå i forhold til risiko. De ekstreme hendelsene er forbundet med svært lav sannsynlighet, og en utblåsning er i seg selv en verstefallshendelse. De er imidlertid en del av beslutningsgrunnlaget, og myndighetene forventer at operatørene også skal forberede seg på denne typen hendelser.

Det er operatørenes ansvar å kjenne og styre risiko fra egen virksomhet, og utviklingsarbeidet gjøres derfor i stor grad av næringen og konsulentbransjen selv. Miljødirektoratet har fulgt med på hvordan analysene gjennomføres, om det er avvik og etterspurt vurderinger der analysene har vært mangelfulle. Det er en pågående dialog mellom Miljødirektoratet og operatørene om behov for utvikling av analysemetodene. I lys av funnene i Riksrevisjonens rapport, er det viktig at Miljødirektoratet følger dette utviklingsarbeidet tett og styrker samarbeidet med næringen ytterligere.

Videre har Miljødirektoratet startet arbeidet med en gjennomgang av hvordan miljørisiko og beredskap er regulert, både gjennom forskrifter og enkeltvedtak. I dette arbeidet har de dialog med Petroleumstilsynet, Norsk olje og gass og Kystverket. Videre arbeid i 2019 vil innebære samarbeid med disse organisasjonene og eventuelt andre relevante aktører, slik som Oljedirektoratet med deres geologiske kompetanse.

Seismikkrådgivingen fra myndighetene

Riksrevisjonen påpeker at Miljødirektoratet, som har ansvar for å regulere støy i henhold til forurensningsloven, er ikke en del av meldesystemet for seismikk. Dette kan i følge Riksrevisjonen innebære at myndighetenes tiltak ikke er tilstrekkelige for å beskytte pattedyr mot negative effekter av seismikk.

Jeg er enig i at det er behov for mer kunnskap om hvordan seismikk påvirker sjøpattedyr. Miljødirektoratet har samarbeidet med Oljedirektoratet om dette over flere år. Som et resultat av dette, er det i petroleumsregelverket innført krav til såkalt "soft start" ved seismikkskyting for å ta bedre hensyn til blant annet marine pattedyr. Det pågår også arbeid med å vurdere ytterligere tiltak. Miljødirektoratet fikk i 2017 i oppdrag av Klima- og miljødepartementet å oppsummere kunnskapsstatus på marin støy og vurdere behovet for forvaltningstiltak. I 2019 vil Miljødirektoratet jobbe videre med å oppdatere kunnskapsstatus om støy og marine pattedyr, og vil da vurdere behov for særskilt oppfølging av seismikk, for eksempel om det er behov for egen regulering etter forurensningsloven.

Samordningen av oljevernberedskapen i Barentshavet

Riksrevisjonen mener at uklarheter om innretningen på den kommunale beredskapen, beredskapen ved Bjørnøya, samordningen mellom beredskapsaktørene ved en

oljevernaksjon og at innholdet i beredskapsplanene ikke er kjent, samlet sett kan gjøre det krevende for Kystverket å lede en statlig oljevernaksjon.

Petroleumsnæringen er forpliktet til å ha en beredskap som er tilpasset den risiko egen aktivitet medfører, og de skal selv være i stand til å håndtere de hendelser som vil kunne oppstå. Næringen har også et selvstendig ansvar for teknologiutvikling og en pålagt plikt til kontinuerlig forbedring. Den kommunale beredskapen skal først og fremst dekke mindre tilfeller av akutt forurensning, jf forurensningsloven § 43. "Et større utslipp av olje som når kysten", som Riksrevisjonen refererer til, faller derfor ikke inn under kommunenes plikter etter forurensningsloven. Kommunene har allikevel en plikt til å bistå i en nasjonal aksjon etter evne, men den kommunale beredskapen skal ikke være avgjørende for om man kan bekjempe et større utslipp av olje fra petroleumsvirksomheten som når kysten. Vi er kjent med at flere kommuner likevel har forpliktet seg til å bistå operatørens beredskap i kystsonen. Dette er en kommersiell beslutning som ikke skal påvirke de forpliktelser de har etter lov og forskrift, men jeg ser at slike ordninger kan skape usikkerhet om hvilken rolle den kommunale beredskapen vil ha ved et større akuttutslipp.

Miljødirektoratet har ifølge Riksrevisjonen liten kjennskap til operatørens strategier for beredskap, særlig når det gjelder evnen til å håndtere store og langvarige utslipp, fordi beredskapsplanene ikke etterspørres. Til dette vil jeg bemerke at beredskapsplanene er levende dokumenter som skal være oppdaterte til enhver tid. Beredskapsplanen skal implementere eventuelle tilleggsvilkår som Miljødirektoratet har stilt gjennom sine vedtak. Siden de ikke er statiske dokumenter, er Miljødirektoratets vurdering at beredskapsplanene er best egnet for oppfølging på tilsyn fremfor ved saksbehandling av søknader om tillatelse.

Miljødirektoratet har oversikt over beredskapsressursene operatørene rår over og deres planlagte beredskapsløsning gjennom Norsk Oljevernforening For Operatørselskap (NOFO). Planlagt beredskapsløsning fremgår også av operatørens søknader om tillatelse etter forurensningsloven. Kystverket og Miljødirektoratet deltar videre på øvelser i regi av operatørene og NOFO. Miljødirektoratet har imidlertid påpekt overfor operatørene at informasjon om hvor lenge de enkelte beredskapsressursene kan være operative av gangen og hvor lenge kapasiteten kan opprettholdes bør bedres.

Operatørene arbeider for tiden med å oppgradere felles planverk gjennom NOFO. Dette arbeidet vil trolig gi en god oversikt over strategier og planer som er felles for operatørene. Miljødirektoratet følger dette arbeidet.

Samarbeid mellom Miljødirektoratet og Kystverket for å utnytte hverandres kompetanse godt nok for å sikre en robust og effektiv beredskap.

Miljødirektoratet og Kystverket har begge uttrykt ønske om et tettere samarbeid om krav til beredskap, og arbeid og tiltak for å forbedre samarbeidet er i gang. Kystverket har blitt trukket inn i Miljødirektoratets arbeid med gjennomgang av kravstilling til beredskap, og de vil involveres enda tettere i det arbeidet som skal foregå i 2019.

Miljødirektoratet har, som Riksrevisjonen påpeker, ikke prioritert tilsyn med den kommunale beredskapen. De har i stedet brukt sine ressurser på å forskriftsfeste hvordan beredskapen skal innrettes. Målet har vært at alle kommuner og interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA) skal etablere sin beredskap på en måte som sikrer at den kommunale beredskapen kan inngå sømløst i den nasjonale beredskapen, som Kystverket har ansvar for. Miljødirektoratet vil nå trappe opp tilsynsvirksomheten overfor kommunene og IUA, og vil i den sammenheng også samarbeide med Kystverket.

Jeg vil nå se nærmere på Riksrevisjonens anbefalinger innenfor mitt ansvarsområde i samarbeid med andre berørte statsråder og sørge for at mulige forbedringer, i tillegg til de som allerede er iverksatt, blir fulgt opp.

Med hilsen

Ola Elvestuen